

5. Медведева Г.П. Этика социальной работы: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений.- М.: Гум. изд. центр ВЛАДОС, 2002.- 208с.
6. Овчарова Р.В. Справочная книга социального педагога.- М.: ТЦ «Сфера», 2001.-480с.
7. Соціальна педагогіка. Навчально-методичний посібник / За заг. ред. А.Й. Капської. – К.: ІЗМН, 1998. – 220 с.
8. Соціальна педагогіка: Навчальний посібник / За ред. А.Й. Капської. – К., 2000. – 264 с.
9. Соціальна робота в Україні: Навч. посіб. / І.Д.Зверева, О.В.Безпалько, С.Я.Харченко та ін.; За заг. ред.: І.Д.Зверевої, Г.М.Лактіонової. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 256 с.
10. Холостова Е.И. Технологии социальной работы // Российская энциклопедия социальной работы. Т. 2. М.: ИНФРА-М.-1997.- 347с.
11. Шакуров Р.Х., Алишев Б.С. Психология управленческой деятельности в ССУЗ.- Казань.: ИССО РАО, 1997.- 124с.

Мотивы деятельности будущего социального педагога разнообразны, так как они возникают из широкого круга нужд и интересов, которые формируются в процессе общественного отношения. Этим и обусловлена общественная значимость социальных мотивов. В нашей статье мы рассмотрим учебную мотивацию будущих социальных педагогов как условие формирования их профессионально-педагогической культуры.

There are different kinds of motivations of function future social pedagogues, because they originate from different necessities and motives that begin to develop into common relations. That is the common meaning of social motives. In our article we will consider the educational motivation as a condition of formation the professional culture future social pedagogues.

УДК 377. 36. 315: 338

Л. А. Гончарова
м. Вінниця, Україна

ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ

Постановка проблеми. Формування на економічному просторі України ринкових відносин, становлення демократичної держави, перехід до нових суспільно-політичних і економічних відносин передбачають розвиток ефективної системи формування людського капіталу як елементу ринку праці.

Посилення конкуренції на ринку, зміни в процесах виробництва, його організації зумовлює зростання ролі фахівця, як особистості. Для того, щоб забезпечити ефективне використання техніки, технології, економічно грамотну організацію виробництва, успішно керувати виробничим процесом потрібні всебічно розвинені, високоосвічені, ініціативні, творчі працівники, фахівці з широким світоглядом, з високою мораллю.

Найважливішим завданням, яке постало нині перед освітніми закладами, є допомога студентам засвоїти знання, оволодіти мистецтвом спілкування, здатністю самореалізації, самовдосконалення, розвинути вміння використовувати свої знання в житті.

Аналіз раніше виконаних робіт. Аналіз сучасної психолого-педагогічної літератури свідчить про значну увагу до проблеми економічної освіти, проблеми розвитку особистості, яка відповідає професійним і суспільно-громадським вимогам суспільства.

Ці аспекти відображено в працях В. Андрущенко, О. Аксьонової, І. Зязюна, Р. Гуревича, Н. Ничкало, В. Кременя, М. Вачевського, П. Сікорського. В роботах вищеназваних науковців досліджуються методологічні основи становлення особистості через освіту – як інтеграційний процес у системі сучасних знань.

Постановка завдання. Мета статті – аналіз досвіду та використання методики педагогічних технологій для підготовки конкурентоспроможних фахівців.

Виклад основного матеріалу. Нині країні потрібні не просто виконавці, а фахівці високого класу. Всебічний розвиток фахівця, необхідний для само особистості. Ступінь розвитку фахівця як особистості визначається професійними, економічними та соціальними

складовими. Розвиток особистості забезпечує конкурентоспроможність працівника в ринкових умовах, його здатність відчувати темп і рівень науково-технічного, економічного та соціально-культурного прогресу, а також формування інтелектуального потенціалу нації.

Велич нації виявляється у зміцненні національних традицій, а також доцільному використанні світового досвіду. Сучасний економічний стан України потребує підвищення культури технологій, праці, комунікацій.

Молоді нашої країни необхідно перейти від необізнаності і бездіяльності, які породила адміністративно-командна система господарювання, до підвищення рівня економічної культури. Основною метою економічної освіти є формування економічного мислення, виховання економічної культури.

Освіта сьогодення має підготувати студентів до життя в сучасних умовах: навчити молодь самостійно думати, розв'язувати проблеми, практично мислити, грамотно використовувати інформацію, бути комунікабельними, самостійно удосконалюватись.

Сучасний урок – це така організаційна форма навчання, що дозволяє гнучко управляти пізнавальною діяльністю студентів, засвоювати практичні дії, формувати світогляд, сприяти становленню особистості.

Про необхідність економічної освіти, поглиблення економічних знань потрібно наголошувати студентам з початку вивчення дисципліни «Економіка підприємства».

У своїй практичній діяльності в процесі вивчення теми «Персонал підприємства», в першу чергу, знайомимо студентів з сучасними документами, які визначають вимоги до економічних знань фахівців і керівників. Під час занять знайомимо майбутніх фахівців з кваліфікаційними характеристиками кадрового персоналу підприємств і господарських товариств різної форми власності. Звертаємо увагу на те, що серед одинадцяти посад керівників (менеджерів), наведених в кваліфікаційних характеристиках посад згідно з науково-практичними рекомендаціями Харківського інституту управління, сім посад вимагають обов'язкової економічної освіти чи інженерно-економічної освіти [7]. Серед фахівців економічна освіта необхідна не тільки економістам, бухгалтерам, фахівцям з маркетингу і реклами, а і спеціалістам з матеріально-технічного постачання, зі збуту, товарознавцям, інженерам-програмістам.

Економісти мають знати не лише економіку підприємства, методи економічного аналізу, а й вміти працювати на ПК, знати чинне законодавство, яке регулює господарсько-фінансову діяльність підприємств, основи трудового законодавства, питання менеджменту.

Серед економічних спеціальностей з'явилась і нова «Спеціаліст з економічної безпеки». Рівень знань такого спеціаліста не обмежується лише вищезазначеними економічними знаннями, а й потребує широкого кола правових знань з господарського, цивільного і кримінального права, знання законів про порядок створення і діяльність підприємства, положення про комерційну таємницю фірми, про стосунки фірми зі сторонніми організаціями.

Ця інформація спрямовує мислення студентів на необхідність систематичного здобуття знань, так необхідних їм у подальшому житті.

Вивчення предметів економічного циклу включає в себе різноманітні питання, але всі вони пов'язані з підприємництвом, виробництвом. На заняттях ми наголошуємо студентам, що вони є потенційними підприємцями, економістами, і тому в процесі навчання в навчальному закладі повинні вміти спілкуватися, взаємодіяти з іншими людьми, формувати в собі уміння працювати в колективі, не принижуючи здібності інших працівників. Майбутні підприємці, менеджери, фахівці з певних питань виробництва повинні вміти приймати рішення, впроваджувати нововведення, сміливо йти на ризик, доводити проблеми до остаточного вирішення, досягати успіху. При цьому завжди людина повинна зберігати порядність, бути дисциплінованою і відповідальною, пам'ятати біблейський вислів: «Яка ж користь людині, що здобуде весь світ, але душу свою занапастить?»

На початку вивчення економіки підприємства, економіки праці чи інших економічних дисциплін необхідно визначати основні цілі даного предмета, домогтися усвідомлення

студентами необхідності економічних знань, як освітньої складової кожного фахівця. Саме ці знання в майбутньому допоможуть в побудові власного добробуту, реалізації економічних інтересів, розкритті власної самобутності.

На заняттях використовуються різні форми і методи навчання. Необхідно сприяти тому, щоб студенти були активними учасниками навчального процесу. Діяльнісний підхід забезпечить продуктивність лекцій, семінарів, практичних занять, конференцій та інше.

На заняттях ми намагаємося широко використовувати різноманітний роздатковий матеріал, що сприяє індивідуалізації навчання. На кожне робоче місце заздалегідь видаються необхідні схеми, таблиці, довідники.

Сприяють засвоєнню матеріалу опорні конспекти, виділення реперних точок при вивченні навчальних тем.

Поглибленню знань студентів сприяє залучення до пошуково-дослідницької роботи. Студентам ставиться завдання підготувати реферат з певної теми, наповнити його змістовну частину конкретними прикладами, використати статистичний матеріал.

Домашні завдання включають складання конспекту з певних питань теми, розв'язування задач, розробку тестів.

Для поглиблення знань, систематичного вивчення предмета студенти залучаються до оцінки знань один іншого. Студенти самі задають запитання, на які мають відповісти одногрупники. Така форма навчання заставляє студентів добре опанувати навчальний матеріал, систематизувати свої знання. Це є основою формування творчого мислення студентів. На підсумковому етапі вивчення великої теми студенти залучаються до розробки кросвордів з використанням нових термінів, основних понять теми. Творча робота студентів обов'язково оцінюється.

На уроках бажано створити такі умови навчання, спілкування зі студентами і між ними, які б диктувалися їх внутрішніми потребами і бажанням здобути знання. Для цього можна рекомендувати таку форму проведення уроку, як брейн-ринг. Після вивчення теми, для поглиблення здобутих знань створюються команди студентів в кількості 5 – 6 чоловік. Три – чотири особи залучається до роботи в журі. Для проведення гри кожна з команд має заздалегідь підготувати запитання, задачі. Запитання, завдання задають по черзі кожному члену команди – суперниці.

Запитання необхідно проробити заздалегідь з викладачем, щоб завдання не дублювались і не повторювались. Така форма роботи спонукає до власної розумової діяльності кожного студента.

Вивчення економіки підприємства буде більш ефективним, якщо залучати студентів до перегляду відеофільмів. Наприклад, відеофільм «Вінниччина» дозволяє донести до студентів відомості про економічний стан Вінниччини, знайомить їх зі структурою економіки Вінницької області, наочно демонструє студентам діяльність конкретних підприємств Вінниччини, їх досягнення, напрямки розвитку підприємств, окремих ділянок виробництва.

Відповідно до приказки «Краще один раз побачити, ніж сто разів почути» відеофільм з питань управлінської діяльності підприємства дає можливість ознайомитись зі структурою підприємства, функціями його працівників.

Протягом семестру студенти обов'язково відвідують виставку «Продіндустрія». Після відвідування виставки кожному студенту необхідно скласти звіт про діяльність тих підприємств, які краще запам'ятались студентам, справили на них більше враження. Перед екскурсією студентам пропонується добрати необхідний матеріал: буклети, познайомитись і поспілкуватись з представниками підприємств, що їх представляють на виставці, зібрати певну інформацію про діяльність самого підприємства. Найбільш змістовні звіти заслуховуються на заняттях і оцінюються.

Цікавим, пізнавальним уроком для студентів є екскурсія на підприємство. Перед початком екскурсії студентам доводяться питання, на які вони після екскурсії мають дати відповіді щодо структури підприємства, складу персоналу. Такі уроки дають можливість студентам ознайомитись з підприємством, місцем майбутньої практики. Варто

організовувати зустрічі студентів з економістами, керівниками підрозділів підприємств, організацій. Наприклад, зустріч що відбулась в жовтні 2007 року з начальником планово-економічного відділу ВАТ «Маяк» Т. Тисевич, дозволила студентам ознайомитись з роботою самого товариства, тими змінами, які відбулись за останні роки роботи, зростанням виробництва, розширенням номенклатури виробів ВАТ. На зустрічі керівник підрозділу продемонструвала роботу підприємства за допомогою схем та таблиць. Ця зустріч викликала жвавий інтерес студентів до майбутньої професії. Студенти поставили такі запитання:

- У чому полягають обов'язки економіста?
- Чи цікавою є ця професія?
- Які знання необхідні спеціалістам в роботі?
- Чи необхідні знання з інших дисциплін в економічній роботі?

Робота економіста полягає у вирішенні різноманітних проблем, які постійно виникають на підприємстві. В своїй роботі ми намагаємося моделювати різноманітні економічні ситуації, які можуть виникнути на виробництві. На занятті створюється проблемна ситуація, яку студенти повинні розв'язати, провівши відповідний аналіз, запропонувавши свої шляхи вирішення проблем. Участь у вирішенні виробничих ситуацій дозволяє розвивати рівень економічного мислення студентів.

До активних методів навчання студентів належать економічні та соціально-психологічні ігри, які забезпечують максимальну спільну активність і викладачів, і студентів.

Навчальна рольова гра як метод навчання, дозволяє пережити студенту певну виробничу ситуацію. У грі формується співпереживання, самооцінка. У практичній діяльності мало кого цікавлять теоретичні знання – успіх людини визначається її діями. Тому гра це, насамперед, дія. Сучасний економіст крім знань, умінь та навичок повинен мати якості керівника. Наприклад, одна з ігор, яка використовується нами в навчанні, передбачає виконання студентами ролей керівників окремих підрозділів, спеціалістів. Протягом гри студенти повинні провести дослідження, зробити розрахунки, спроектувати організаційно-технічні заходи, що дозволять успішно розвиватися підприємству. На основі пропозицій фахівців керівник підрозділу, обробивши подані пропозиції, заходи, складає в цілому план заходів для підвищення роботи дільниці. Підводяться підсумки роботи окремих груп студентів, які представляють певних працівників підприємства, визначаються кращі.

Ділова гра як форма навчання надає можливість опановувати знання в процесі власної діяльності, створює в групі позитивний емоційний настрій. У грі студенти набувають досвід спілкування, співпраці, вчаться виловлюватись і стисло формулювати свої думки, використовуючи економічні і виробничі терміни.

Вивчення економічних дисциплін та їх поглиблення здійснюється також на позакласних заходах у вигляді ток-шоу «Економічне асорті», «Економічний калейдоскоп» та інше.

Проведення таких заходів дозволяє включати у гру питання з різних економічних дисциплін. В процесі гри реалізується плідна співпраця викладача і студента. Студенти готують необхідні матеріали, обладнання, оформляють сцену, зал.

Студенти самі обирають капітана команди, розподіляють рольові функції. Один з конкурсів – підготовка реклами. Засоби реклами студенти обирають самі. Такі інтегровані ігри допомагають розвивати інтерес студентів до економічних дисциплін, до підприємництва, сприяють входженню в реалії ринкової економіки.

Економічне навчання студентів є важливою базою розвитку економічної культури. Чим більше у навчанні буде самостійної діяльності, тим більше знання і вміння студентів перетворюються у раціональну економічну поведінку в реальному житті.

Висновок. Навчання і освіта стали могутнім засобом всебічного розвитку особистості. Впровадження в навчальний процес різноманітних педагогічних технологій дозволить викладачам сформувати фахівця, який спроможний вирішувати проблеми, використовуючи творчий підхід. Перелічені якості допомогатимуть майбутнім спеціалістам жити в системі

світового співробітництва, взаємодіяти через розвиток науково-дослідних і виробничих процесів.

Література:

1. Аксьонова О.В. Методика викладання економіки. – К. КНЕУ. – 1998. – 280 с.
2. Андрущенко В.П. Педагогічна освіта і наука в індустріальному суспільстві. Вища освіта України. – 2007. - №4. – с. 5 – 10.
3. Вачевський М.В. Теоретичний зміст економічної освіти у навчальних закладах для формування професійних компетенцій. / Молодь і ринок. – 2005. - №4. – с. 5-6.
4. Галкін М. Підготовка спеціалістів вищої кваліфікації – фундамент розвитку України. / Вища школа – 2006. - №3. – с. 29.
5. Готт В.С., Тютин В.С., Чудинов Э.М. Философские проблемы современного образования. – М.: Высшая школа. – 1974. – 264 с.
6. Зязюн І.А. – Педагогічна майстерність. – К., 1997. – 301 с.
7. Рохлин Н.Г. Квалификационные характеристики должностей предприятий и хозяйственных обществ (Научно-практические рекомендации). Харьковский институт управления. - Х.: Консум, 1998. 68 с.
8. Сікорський П. Горіна О. Сутність та принципи диференційованого підходу в навчанні студентів / Вища школа. – 2007. - №5. – С. 55.

Modern various ways on formation of economic culture of future specialists are considered here.